

KUŽIŠ ?!

LIST ZA MLADEŽ - 26. LISTOPADA 2012. - BROJ 60

ISSN 1452-9181 COBISS.SR - ID 225583303

IZDVAJAMO:

TEMA: I.h u subotičkoj gimnaziji – 4-5

STAJALIŠTE: Biti ili ne biti virtualan? – 8

SPORT: Josip Bukovac, nogometaš – 9

GLAZBA: Wooden Ambulance – 21

FOTO MJESECA

Gimnazijalci na »Danima Balinta Vujkova«

KUŽIŠ ?!

List je besplatan

Osnivač:

NIU »Hrvatska riječ«

Nakladnik:

NIU »Hrvatska riječ«

Trg cara Jovana Nenada 15/II

24000 Subotica

Za nakladnika:

Ivan Karan

Urednik izdanja:

Davor Bašić Palković

Suradnici:

Antonija Sudarević, Ivan Kovač,

Ivana Rudić, Anita Klinac,

Donna Diana Prčić

Lektura:

Nikolaj Vasiljčuk

Korektura:

Mirko Kopunović

Tehnički prijelom:

Thomas Šujić, Jelena Ademi

Fotografije:

Antonija Sudarević, Vedran Jegić

E-mail:

kuzis07@gmail.com

Web:

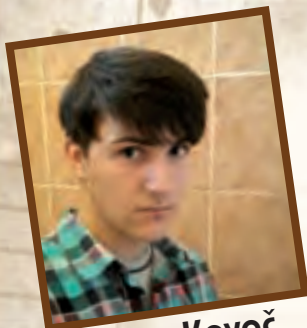
www.hrvatskarijec.rs

Tisak:

»Rotografika« d.o.o. Subotica

List izlazi uz potporu
Tajništva za kulturu i javno
informiranje Autonomne
Pokrajine Vojvodine,
kao i uz povremenu potporu
Ministarstva kulture
Republike Srbije

Ivan Kovač

Umjetnost

Umjetnost nam dokazuje ono što ljudski razum ne može dokazati. Ona nadilazi znanost, pa i univerzum, objašnjava stvari i pojmove na toliko jednostavan način da je dovoljno samo zatvoriti oči ili pasti na koljena, ali je ipak smatrana otuđenim svijetom i preteškim štivom metafizike. Sljedbenici umjetnosti smatrani su Alisama ili pronalazačima tople vode. Koliko je to točno govori i činjenica da su u povijesti glazbenici bili ništa drugo do obične slugе koje su zasluživale malo do nimalo pažnje za njihov talent i rad, osim u slučaju kada su potjecali iz uglednih, visokograđanskih obitelji.

Zasigurno je da se pojedine umjetnosti, ovisno o dijelu svijeta u kome živimo, vrednuju više od drugih. Na primjer, talent pjevanja je na području bivše Jugoslavije (a i šire) već toliko ishlapio da se više i ne smatra umjetnošću, u Kini bi najviše vrednovali kreativne zanate ili slike itd. Ipak, ono što je zajedničko svim umjetnicima i umjetničkim radovima je da u promatraču/čitatelju/gledatelju/slušatelju bude nekakve osjećaje. Svijet u kome živimo nerijetko je toliko grub i ružan da smo u većini slučajeva primorani stvarati jedino umjetnička djela koja bi prouzrokovala lijepu osjećaje, budući da bi bilo što drugo tako bilo smatrano kao ludorija, glupost ili dekadentnost. Stoga u Kini nećete vidjeti apstraktne slike Salvadora Dalija, niti ćete u mainstream medijima čuti glazbu koja će vas potaknuti na razmišljanje. Također, strah je ono što koči ljude da postanu umjetnici.

Ono što prave umjetničke duše razlikuje od ostalih ljudi ili »robova norme«, jest drugačiji pogleda na svijet, time i drugačije razmišljanje i zaključci. Ono što prave umjetnike razlikuje od umjetničkih duša je to što će oni ta razmišljanja i zaključke pokušati iznijeti u svijet. I tu nastaju iskre, dolaze psovke i blokade – ljudi nisu spremni za drugačije, kreativnost, ponekad i na samu istinu. Većina ljudi ima svoje zidove i norme i sve što mogu vidjeti je da se to što gledaju ne uklapa u već unaprijed određene kalupe. Prvi i drugi put pokušat ćemo šarenim sprejevima iscrtati te zidove harizmatičnim, optimističnim i poučnim grafitima o životu u ljubavi, treći put ćemo odskakutati u Zemlju Čuda i nastaviti svoj ples po cvijeću. Umjetnost ti ništa ne nameće (ili bar ne bi trebala nametati), ali se pogledi na svijet mijenjaju kada pustiš da te bar jedna od njenih zraka dotakne. I zapravo to nije toliko teško. Pogrešno je mišljenje da postoje točni i netočni odgovori – s umjetnošću postojiš samo ti i ti, i nitko drugi.

NOVI ODJEL NA HRVATSKOM JEZIKU U SUBOTIČKOJ GIMNAZIJI »SVETOZAR MARKOVIĆ«

Složni i puni optimizma

Tekst i fotografije: Maja Brustulov

U anketi koju smo proveli u I.h, učenici nam iznose prve dojmove o novom odjelu i školi, te govore o očekivanjima i daljnjim planovima

Za mnoge prvaše srednja škola može biti stresno razdoblje prilagođavanja, tu su nova sredina, novi predmeti i novi profesori. Međutim, to nije slučaj s učenicima koji su se ove godine upisali u odjel općeg smjera na hrvatskom nastavnom jeziku u subotičkoj Gimnaziji »Svetozar Marković«. U I. h ide 30 učenika, a njihova razrednica je profesorica Milena Kelemen.

Učenici su se, kako kažu, odlično uklopili i složan su odjel. Priznaju kako moraju učiti jer žele postići dobre rezultate, ali to im neće biti problem. Ukratko, puni su optimizma i vjeruju kako će uz zalaganje uspjeti svladati sve gimnazijske izazove pred sobom. Ukoliko nam ne vjerujete, pročitajte anketu koju smo proveli za KUŽIŠ?!. U njoj nam učenici I.h govore o svojim prvim dojmovima u novoj školi, očekivanjima, te daljnjim planovima.

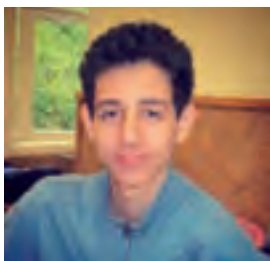
Martina Stantić: U osnovnoj školi u Tavankutu sam pohađala nastavu na hrvatskom jeziku i zato je bilo logično upisati ovaj smjer u gimnaziji. Željela bih biti nastavnica nekog stranog jezika i mislim da ću pomoću ovog smjera uspjeti upisati fakultet u Zagrebu.

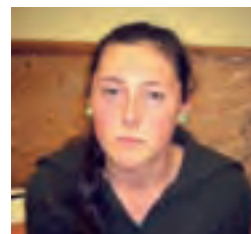
Danilo Spajić: Nisam išao u hrvatski razred u osnovnoj školi, ali upisao sam se ovdje na opći smjer i nisam se pokajao. Želio bih studirati psihologiju.

Nikola Kuzman: Učenje je malo teško, ali sviđa mi se hrvatski opći smjer i profesori su dobri.

Patricija Merković: Sviđa mi se ovaj smjer. Putnica sam, dolazim iz Male Bosne i dobro je što dobivamo besplatne karte za autobus.

Elizabeta Ivanković: Nisam znala što upisati i upravo zato sam se odlučila za Gimnaziju »Svetozar Marković«. Puno mojih prijatelja je ovdje i željela bih nastaviti školovanje u Hrvatskoj, možda se oprobam kao modna kreatorica.

Doris Romoda: Čula sam od društva iz Male Bosne da je ovaj smjer sjajna osnova za sve fakultete i to mi je pomoglo pri odluci za upis. Željela bih studirati slikarstvo ili fotografiju, ali moram priznati da treba učiti više nego što sam očekivala.

Tatjana Vojnić Purčar: U osnovnoj školi u Maloj Bosni sam osam godina išla u hrvatski odjel. Tamo mi je bilo super, a ovdje mi je još bolje. Nakon srednje škole možda bih željela studirati pravo u Hrvatskoj.

Josipa Ivković: Iz Male Bosne sam i osnovnu školu sam pohađala na hrvatskom jeziku. Sviđa mi se razred, jer smo svi složni i nema loših strana ovog smjera.

Helena Ambruš: Dobro je sve i ljudi su zanimljivi, sigurna sam da ću ovdje provesti lijepe sljedeće 4 godine, a u budućnosti bih željela biti policajka.

Zdravko Pančić: Želio bih biti povjesničar i mislim da će mi ovaj smjer dati dobru osnovu za daljnje studiranje povijesti.

Kristina Šota: Prvi dojmovi su mi pozitivni. Društvo je super, a i gradivo je zanimljivo. Nisam još sigurna što bih željela studirati, ali sigurna sam da ću ovdje pronaći svoj pravi poziv.

Josip Jaramazović: Dobro je, sviđa mi se zato što sam i prije išao u hrvatski odjel, a i želio bih nastaviti školovanje u Hrvatskoj. Najviše me zanima biologija.

Bazar zdrave hrane u subotičkoj Gimnaziji »Svetozar Marković«

Povodom Svjetskog dana hrane, 16. listopada, u subotičkoj Gimnaziji »Svetozar Marković« održan je Bazar zdrave hrane u koordinaciji profesorice biologije Jasminke Bogar i nekoliko drugih profesora koji animiraju učenike kako bi proširili svoja znanja o ovoj sve aktualnijoj temi.

»Odaziv na ovu akciju je izuzetno velik i svi učenici se jako trude, iskazujući zavidnu kreativnost, a zanimljivo je istaknuti kako su animirani i oni đaci za koje smo mislili da neće htjeti sudjelovati u ovoj akciji. Interesantno je to kako su se u nekim odjelima u pripremanju hrane angažirali samo dječaci. Svi odjeli sudjeluju sa svojim jelima koja su vrlo raznovrsna, a svi sudionici naše 'zdrave akcije' puno su naučili o vrijednostima i kvaliteti ovakvog načina prehrane«, izjavio je profesor Zoran Nagel.

Na sajmu je bilo pregršt jednostavnih, ali i onih složenijih jela, pa tako i mafina od kestenja koje su, primjerice, ispekle cure iz II. f – Kristina Ivković i Gordana Cvijin. Moglo se kušati obilje salata od voća i povrća, kao i žitarica preliivenih jogurtom... Sve u svemu, vrijedilo je doći, vidjeti i kušati.

Inače, prije ovogodišnjeg, četvrtog po redu Bazara, 120 učenika Gimnazije »Svetozar Marković« prošlo je edukativne radionice s temom zdrave prehrane, koje su vodili stručnjaci Centra za promociju zdravlja.

A. S.

Pišite, i kada znate

da to nikada neće biti objavljeno!

Nemojte dopustiti da zbog vlastitog straha

da niste dovoljno dobri ili sumnje u ono što

pišete, ono što ste stvorili završi u košu za

smeće, nekoj od ladica vašeg pisaćeg stola

ili u nekom od foldera vašeg računala

Piše: Željka Zelić

Listopad je i bliže nam se sajmovi knjiga. Najprije ćemo se obradovati Beogradskom sajmu knjiga koji će kad ovaj broj KUŽIŠ?!-a budete držali u rukama još uvijek trajati (od 21. do 28. listopada), a potom će u studenom uslijediti sajam knjiga u Zagrebu, popularni Interliber (od 13. do 18. studenog). I jedan i drugi dobra su prilika da po znatno nižim cijenama (poneke čak i do 70 posto) kupite knjige o kojima dugo razmišljate, ali su vam bile preskupe. Stoga, napravite popis knjiga koje želite, a onda, sukladno financijskim mogućnostima odredite prioritete. Vjerovali ili ne, premda vam se kao učenicima ili studentima čini da sada nemate mogućnosti za kupnju knjiga, kada se zaposlite i kada vam se u životu budu posložili neki drugi prioriteti, sve ćete manje gledati literaturu za sebe, a možda više za djecu ili pak za neke druge stvari koje će život prirodno staviti pred vas. Zato su sajmovi knjiga idealna prilika da počnete graditi osobnu knjižnicu prilagođenu vašim zahtjevima i onome što vas zanima.

Iako smo tekst započeli pričom o sajmovima knjiga o kojima smo pisali već više puta, kao i o kulturi (ne)čitavanja općenito, oni ovoga puta neće biti tema kojom ćemo se baviti. Naime, priča o knjigama poslužila je samo kao lajtmotiv pisanja ovoga teksta. A da otkrijete o čemu je riječ, nastavite čitati!

Poticaji i sumnje

Dobro se sjećam savjeta jednog od profesora s fakulteta koji nas je tijekom studija neprestano poticao na pisanje. Moram priznati kako nam nije bilo jasno zašto je toliko uporan u svojim nastojanjima, ali s ove vremenske distance znam da je bio u pravu. To su svjedočili, a i danas svjedoče mnogi proslavljeni pisci koji savjetuju: »Pišite, čak i kada znate da ono što ste napisali neće biti objavljeno.«

U moru knjiga upitnoga sadržaja koje se objavljuju iz mjeseca

u mjesec, primijetili ste zasigurno one koji se književnim radom nikako ne bi trebali baviti, a još manje dopustiti si luksuz da objave knjigu o tome što su i kad i kako s kim radili, ili pak da iskoriste mogućnost koju im njihova popularnost daje, bez svakog prava blatiti druge osobe (svjedoci smo ekspanzije biografija i autobiografija »poznatih«). Takvih je, nažalost, sve više. Međutim, to ne znači da iste te osobe nemaju pravo pisati za svoju dušu, ali je pitanje objave istoga. Mnogi od tih rukopisa nisu prošli pravu stručnu obradbu, tj. redakturu, te im je stoga i kvaliteta upitna. Jednako tako, ima onih koji imaju inspiraciju i često nešto pišu, ali nedostaje im, unatoč tomu što su dobri u onome što rade, hrabrosti da isto to daju drugima na čitanje i da njihovo djelo ugleda svjetlost dana. Jasno da ni jedan ni drugi primjer nisu dobri i da je, kao i u svemu drugom, zlatna sredina najbolja. Stoga, od onoga što stvarate, za početak, samo ono što smatrate i sami dobrim i kvalitetnim, uputite na daljnju valorizaciju onima koji su za to područje kompetentni.

Iskoristite mogućnosti

Kada sam nedavno na e-mail primila poziv subotičke Fondacije »Danilo Kiš« koja poziva autorice i autore da se uključe u kreiranje novog, 9. broja kultur-promidžbenog lista »Karton«, pročitala sam sadržaj maila premda sam znala da se tema, s obzirom na moju dob, ne odnosi na mene, ali mi se tema poziva učinila zanimljivom te sam se istom upitala hoće li se netko od »naših mladih« ohrabriti i odlučiti javiti na spomenuti natječaj. Ukoliko za njega niste znali, tema aktualnog broja u izradi je DOKOLICA, te vas pozivaju da se zapitate što je zapravo ona? Imamo li danas pravo na dokolicu ili je ona samo luksuz povlašćenih? Jesu li dokoličari ljenjivci ili boemi, ili oni najmudriji među nama? Dokolica ili dosada – kako koristimo slobodno vrijeme?, samo su neka od brojnih pitanja vezanih za dokolicu o kojoj možete promišljati u tišini svojega doma i na nekom drugom mjestu na kojemu možete u miru pisati, slikati... Radove možete pisati na svojem materinjem jeziku (dakle, i na hrvatskome jeziku!). Eseje, priče, fotografije, likovne radove, drame, stihove, basne, bajke... možete slati sve do 10. studenoga 2012. godine na adresu: office@danilokis.rs. Redakcija časopisa će među prispjelim radovima odabrati one koji će ući u sljedeći broj.

Dakle, dragi mladi, ovo je samo jedna od mogućnosti koja vam se nudi. Naš i vaš KUŽIŠ?! iz mjeseca u mjesec poziva vas također da se uključite u njegovo kreiranje. Bilo bi dobro da ukoliko se već sada bavite pisanjem poezije ili kratke proze, ili pak romana, pratite različite pozive bilo u Srbiji ili u susjednoj Hrvatskoj, jer se svako malo objavljuju literarni, tj. književni natječaji. Neke od preporučenih stranica na kojima biste mogli pratiti zanimljive informacije su sljedeće:

<http://www.knjizevnost.org/>

<http://www.webstilus.net/>

<http://www.creemaginet.com> ... i brojne druge.

Potrebno je samo malo istraživanja po internetu da biste dobili dobre ideje ili čak možda poticaj da ono što vas muči u mislima prenesete na papir, na slikarsko platno ili iskažete na neki drugi kreativni način...

Neka vas ne razočaraju neuspjesi

U vrijeme kada sam se tek počela baviti pisanjem, a imala sam četrnaest godina, moram biti iskrena i priznati kako mi nije gođilo kada bih u svojem tekstu koji je objavljen primijetila izvjesne izmjene u smislu pravopisnih i gramatičkih propusta, što je dakako bila zadaća lektora, jer sam, kao i većina mladih (a to je svojstveno tinejdžerskim godinama) bila »mlada i nadobudna« i smatrala sam da imam dovoljno znanja da bi netko ispravljao ono što sam napisala. Međutim, kao i u gore spomenutom slučaju, s ove vremenske distance, znam da sam bila u krivu i da, čak ni kada se prijeđu tridesete, četrdesete i one malo »više« godine, nije »ispod časti« tražiti pomoć od onih koji o nečemu znaju više od nas samih. Smatrati sebe boljim od nekog drugog može nam dati zapravo lažna krila koja nemamo i spriječiti nas da do cilja dođemo

prvim putem, preskačući na tom putu pojedine korake ili skrećući na stranputice. Dobro je pred sobom imati uzore, ali to ne znači da ih trebamo kopirati i slijepo slijediti. Uzori su samo poticaj da nikada ne gubimo iz vida da svatko od nas, ukoliko se potruđi i da sve od sebe, može ostvariti svoje snove. Neuspjesi nas mogu učiniti krhkima i na trenutak slabima, ali još gore od toga je nemati snove.

Stoga, ako pišete, slikate, skladate, neka vas ne bude sram potražiti pomoć od iskusnijih u tim područjima. Neka vas ne obeshrabri i pokoji neuspjeh. Može se, naime, dogoditi da svoj uradak pošaljete na neki natječaj ili u neki časopis, a da on ne bude objavljen. I dalje pišite! Poslušajte, ili još bolje, provedite u djelo onu rečenicu i misao s početka teksta: »Pišite, čak i kada znate da ono što ste napisali neće biti objavljeno«. Pisanjem kalite svoje pero, svoje misli, vježbate se u izričaju... Kada nešto napišete, vratite se istom tekstu još jednom, dva puta,

tri puta i koliko je god potrebno puta, i svaki ćete puta naći neku novu pogrešku ili bolju riječ... Dajte tekstu vremena da sazrijeva zajedno s vama. I tek kada ste sigurni da je dobio svoju pravu formu odlučite hoćete li mu dati krila ili ćete ga zakopati u nekom skrivenom kutku, zaboravljajući pri tom da će možda baš vaš tekst nekoga promijeniti, dati mu poticaj da i on krene vašim putem... Ako vaše djelo potakne nekoga makar samo da razmisli o tome što ste napisali, već ste postigli sjajan uspjeh.

Za kraj, ponavljam, nemojte dopustiti da zbog vlastitog straha da niste dovoljno dobri ili sumnje u ono što pišete, a ako je to ipak po sudu drugih kvalitetno i vrijedno objave, ono što ste stvorili završi u košu za smeće, nekoj od ladica vašeg pisaćeg stola ili u nekom od foldera vašega računala.

IZAZOV SUVREMENOG SVIJETA

Biti ili ne biti virtualan?

Pitanje virtualnosti često se poteže. I naravno, kao i svaki drugi predmet rasprave, ima pozitivne i negativne strane, najteže je odrediti kojih je više. S jedne strane imamo razjarene roditelje zbog nemogućnosti kontrole svoje djece, a s druge strane ogromne korporacije koje proizvode kompjutorske igrice i aplikacije. Imamo buntovne tinejdžere koji čitaju lektire u skraćenim verzijama i prazne knjižnice. Ali isto tako postoji mnogo virtualnih baza podataka znanstvenih časopisa te književnih djela koji uvelike pomažu pri edukaciji.

Pozitivni primjeri

Virtualni svijet nastao je relativno nedavno i razvio se veoma naglo. Iz dana u dan nastaju nove aplikacije, novi programi koji rade brže, efikasnije, nastaju novi podaci, točnije gigabajti podataka koje treba skladištiti. U posljednjih dvadeset godina promijenili smo više medija na koje skladištimo podatke, od diskete preko CD-ROM-a do BlueRay diskova. Potrebni su nam mediji sa što više memorije, jer sve želimo zabilježiti. Svatko od nas stvara svoj dio u tom novom svijetu koji smo napravili. Također, bitno je napomenuti kako postoji toliko književnih djela, dokumenata u arhivima koji propadaju i koje trebamo prilagoditi, odnosno digitalizirati i učiniti ih dijelom virtualnog svijeta. Taj proces digitalizacije akata, literarnih i znanstvenih radova znatno ubrzava procese pronalaženja potrebnih informacija, a na taj se način ubrzava i istraživanje i učenje. U današnje vrijeme, kada slobodno možemo reći da je vrijeme novac (nikako ne smijemo poricati tu činjenicu), vrijeme kada gradovi rastu velikom brzinom, te kada nam je potrebno 45 minuta da stignemo do škole, fakulteta ili posla, virtualni je svijet savršen za izlaz iz vječne žurbe. Virtualna literatura je puno praktičnija od prastare knjige koju je netko posudio prije tri godine i nikada ju nije vratio. Knjižnice koje imaju digitalne baze su praktičnije, ekonomičnije i uvijek su pune studenata. Ovaj dio virtualnog svijeta rijetko se spominje, ali postoji i svakako je pozitivan. Naravno, ja jesam pristaša stvarnih knjiga koje još mirišu na olovo, ali kada je u pitanju brzinsko pisanje seminara zahvaljujem svim mogućim programerima, arhivistima i informatičarima.

Monopolizacija interneta

Google drži monopol na internetu, svi hitamo za podacima jednostavnim utipkavanjem ključnih riječi u ovu tražilicu, a on nam

izbacuje najviše otvarane stranice i one stranice koje su njegovi zaposlenici povezali s njegovom bazom te stranice koje se žele što više reklamirati. Ali morate biti svjesni da osim tih stranica postoji mnogo stranica koje nisu povezane s Googleom. Taj monopol smo mu sami priuštiti, ali je bitno znati kako postoje stranice i baze podataka koje nam Google ne može prikazati. Stoga pokušajte ponekada pretraživati pomoću Binga, Yahooa...

Moja opsjednutost su stranice svjetskih muzeja, s nizovima zanimljivih aplikacija, s 3D prikazima velikih umjetničkih djela, s virtualnim šetnjama kroz muzeje, botaničke vrtove, akvarije, umjetničke galerije, koje najvjerojatnije nikada neću moći obići. To su stranice poput StumbleUpona koja na osnovi mojih interesa prikazuje stranice koje bi me mogle zanimati, a na koje ne mogu naići pretraživanjem običnim tražilicama.

Ovaj virtualni svijet, kao i online predavanja i konzultacije, zbilja podržavam zbog ekonomičnosti i praktičnosti. Ali tu su i one druge strane tog svijeta koje su mnogo češće na tapeti rasprava.

Negativni primjeri

Svatko od nas želi svoje mjesto u tom virtualnom svijetu virtualnih ljudi. Svijet u kome nitko ne mora koračati u prozirnim odijelima koja pokazuju i ono što ne želimo da itko vidi. Neki dan sam na Facebooku pronašla stranicu pod nazivom Street Fashion Zagreb. Zanimljivo na toj stranici je to da njeni autori objavljuju slike slučajnih prolazni-

ka koje su uslikali na zagrebačkim ulicama, i onda svi članovi kritiziraju i na najgore moguće načine komentiraju odjevne kombinacije, ali i karakter osobe na osnovi toga. To me je navelo zapitati se - otkud ljudima pravo fotografirati tako bilo koga i onda ga izrgavati nekoj vrsti rugla? Ta stranica me je podsjetila na srednji vijek i vrijeme kada su ljudi bili javno kažnjavani i držani u kavezima na trgu da ih svatko može vrijeđati. Ovo je virtualna vrsta kaveza.

Iako sam dala samo jedan negativan primjer virtualnosti, a postoje i mnogi drugi, ljudi moraju znati da oni sami upravljaju svojim računalima, pametnim mobitelima i tabletima, ne upravljaju oni nama, mi biramo svoje mjesto, kako u ovom, tako i u virtualnom svijetu. Roditelji, koji se plašite asocijalnosti svoje djece, nemojte da ih odgajaju računalne igrice i društvene mreže, odgajajte ih sami. Knjižničari, koji proklinjete internet, učinite svoje knjižnice virtualnijima i onda će današnji homo virtualis češće navraćati.

Ivana Rudić

JOSIP BUKOVAC, NOGOMETAŠ I UČENIK SREDNJE POLJOPRIVREDNE ŠKOLE U OSIJEKU

S loptom i u novom boravištu

Petnaestogodišnji Josip Bukovac zbog nastavka

školovanja, a i zbog nogometa, rodnu Sontu

zamijenio je Osijekom

Petnaestogodišnji Josip Bukovac rođen je u Sonti. U rodnom selu završio je osnovnu školu, a u isto vrijeme, kao vrlo nadaren nogometaš, bio je i polaznik nogometne škole Nogometnog kluba Dinamo. Na brojnim turnirima u zemlji i inozemstvu nastupao je i za somborski Spektar. Od ove jeseni učenik je Srednje poljoprivredne i veterinarske škole u Osijeku. »Željenu školu uspio sam upisati u Osijeku. O drugim gradovima nisam razmišljao, jer su mi tamo već od ranije dvojica starije braće, Pavle i Marko. Životinje volim od malih nogu, a mogu se pohvaliti i kako imam svojega mladoga ždrijepca Sokola. Upravo zbog te ljubavi prema životinjama odabrao sam veterinarsko usmjerenje. Nadam se da ću kroz školske programe o životinjama naučiti što više, a u životu bih volio biti onaj koji će skrbiti o njima i liječiti ih. Još u sedmom razredu moji su prijatelji razmišljali o raznim zanimanjima, a ovo mi je zvanje zvučalo savršeno, upravo kao pravi životni poziv za mene«, kaže nam Josip.

Nova sredina

Za veliki broj onih koji s ove strane Dunava odu na daljnje školovanje u Hrvatsku, mali problem u početku predstavlja prilagodba na hrvatski jezik. »Za mene tih problema nije bilo. U osnovnoj školi sam svih osam godina kao izborni predmet izučavao hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. U obitelji, kao i u krugu najbližih prijatelja oduvijek smo govorili našom šokačkom ikavicom, a najviše gledamo programe hrvatske televizije. Često sam ferije provodio kod bake i djeda u Hrvatskoj, vikendima odlazio kod braće, tako da hrvatski književni govor za mene i nije nešto novo«, priča Josip.

Ovaj, inače vrlo komunikativan mladić nije imao niti problema sa stvaranjem novoga kruga prijatelja. »Doista sam oduševljen načinom na koji su me prihvatili moji novi prijatelji. S nekima od njih već sam se susretao na pionirskim nogometnim turnirima, tako da sam već kroz nekoliko dana stekao dojam da se s njima oduvijek družim. Prije odlaska u Osijek pomalo sam se pribojavao toga kako ću biti prihvaćen i, iskreno, plašio sam se da će mi biti malo teže uklopiti se u novo društvo. Na moju sreću, jako brzo se pokazalo kako sam bio u krivu«, s osmijehom priča Josip.

Nogometna karijera

U Sonti je slovio za najperspektivniji izdanak Dinamove nogometne škole. Odlaskom u Osijek iskoračio je i dalje, već je postao

standardni prvotimac kadetske ekipe Višnjevca. »Život bez nogometa ne mogu zamisliti, jedna je od moje dvije velike ljubavi. Nakon tolikih godina treniranja, dolazak u novu sredinu nije mi bio težak. Bio mi je samo nova motivacija za još predanije treniranje. Već osjećam kako i u svojoj novoj ekipi postajem igrač od kojega suigrači očekuju da bude pravi vođa na terenu. Imam dojam da su i treneri zadovoljni mojim igrima, a na oku sam i stručnjacima iz većih klubova, što je jako dobro za moje daljnje ambicije«, priča Josip.

S petnaest godina, u dobi u kojoj većina ne razmišlja o odlasku iz roditeljskog doma, osjetio je kruh samostalnoga života. »Dom i roditelji, razumljivo, jako mi nedostaju. Ne mogu ih posjećivati svakodnevno, no redovito dolazim doma vikendom. Nedostaje mi i moje staro društvo, ali znam da tako mora biti, pa su mi jako draga naša druženja subotom i nedjeljom. Jako mi nedostaje i svakodnevno druženje s mojim Sokolom, ali moram to prihvatiti, jer se zbog ambicija, kako vezanih za struku, tako i nogometnih, mora ponešto i žrtvovati. Sada mi je najbitnije završiti srednju školu i ustaliti se u prvoj ekipi Višnjevca, a vrijeme će pokazati hoću li na daljnje usavršavanje u struci i gdje ću stići s nogometom«, završava priču Josip Bukovac.

Maja Andrašić

DNEVNIK JEDNE BRUCOŠICE

YOLO

Toliko dugo sam čekala ovaj trenutak. Ljeto je bilo prepuno avantura, ali se čekala jesen. Sad sam tu. U Zagrebu, gradu snova. Otpočela sam jedan novi način života i još uvijek sam u fazi prilagodbe. Kažu da je to najteže. Odlazak od kuće ispraćen suzama majke koja nikad nije bila odvojena od svoje mezimice dulje od dva tjedna, posljednje zdravice s prijateljicama dok sve ne »pobjegnemo« iz rodnog grada i očev zagrljaj s dobro poznatom rečenicom »čuvaj se...« Kako da i tebi ne krene suza, bila ona radosnica, strah od nepoznatog ili jednostavno tuga zbog rastanka?!

S prvim ožutjelim lišćem službeno je počela sezona zvana »studentski život«. Oko mene sve neka nova lica, nova sredina i tijekom dana se bar jednom osjećam zbunjeno i izgubljeno. Imala sam sreću da sam prije ovog »pravog« odlaska u više navrata posjetila ovaj veliki grad, jer se ne bih ovako brzo snašla. Morala bih pitati sve oko sebe za neke smjernice, a osjećala bih se tad kao da sam na teretu. No, (naravno) postoji internet gdje sam se informirala o lokacijama, korisnim savjetima, ali i dobroj zabavi. Zagreb je prepun mogućnosti!

Prvi korak za svakog studenta je – pronaći mjesto boravka tijekom studiranja. Za one koji više vole biti sami i uživati u čarima samostalnosti, stan je idealno mjesto. Bezbroj internetskih stranica i novina pružaju mogućnost pronalaska prostora za iznajmljivanje, pa studenti kreću u potragu za »svojim novim domom«. Nekad im se posreći, pa nakon prvog razgledanja pronađu svoj kutak, a nekad jednostavno samo žele što brže pobjeći s lica mjesta. Zna biti gadno kad naiđeš na sumnjivog stanodavca koji bi ti iznajmio prostor koji nikome ne bi preporučio. Bitan faktor je, uz ambijent, i cijena, pa je i logično da za »male novce« nađeš kojekakvu rupu. Ili ti stan koji izgleda predobro da bi bio istinit! Naselje i udaljenost od fakulteta ili centra zna biti presudno. S tim je opet cijena povezana – što si bliže centru, veća je cijena (osim ako si baš sretne ruke!). Također, veliku ulogu igra i broj stanara koji bi živjeli skupa, jer se tad troškovi dijele i lakše je (bar što se financijskog dijela tiče – za učenje ćemo lako!)

Drugi studenti, kako zbog prosjeka, tako i zbog nekih drugih životnih okolnosti, završili su u studentskom domu gdje mogu osjetiti »pravi studentski život«, koji sa sobom nosi i dobre i loše strane.

Ovakav način života odgovara osobama koje su društvene i spremne na kompromise. U domu se dijeli soba s cimerom/cimericom, poštuje se strogi kućni red (nema glasne glazbe nakon 23 sata) i dijeli se kupaona i toalet sa svima na katu. Učenje je diskutabilno. Sve ovisi kakav ti je cimer, možeš li učiti ako se čuje glazba i mnoge druge smetnje. No, postoje učionice na svakom katu, postoje knjižnice i pronađe se način. Kako su drugi pozavršavali fakultete?! Živ se čovjek na sve može naviknuti. Kako na nove načine učenja, tako i na nove ljude i novu sredinu. Ako si pronađeš dobru ekipu, sve je ljepše!

Velika promjena je, također, u načinu školovanja. Prije, dok si bio u srednjoj školi, išao si po rasporedu, bilo prijedpodne, bilo poslijepodne, a sad sve ovisi o fakultetu. Ponekad znaš biti na predavanjima od jutra do »sutra«, a događa se da imaš samo jedno predavanje tijekom dana. Bitno je snaći se, a kasnije i dobro se organizirati.

I nezaboravni moto studenata koji su odlučili okrenuti novi list u životu s namjerom konačno uživati – YOLO (You Only Live Once). Prije je bila u uporabi poznata latinska izreka »Carpe diem!« ili »Iskoristi dan!«, a danas se mladi rado koriste ovom kratkom izjavom prije nego urade nešto što inače ne bi olako probali. Za one gladne ovo je odličan izgovor prije prejedanja, savršena izjava umjesto nazdravljanja s prijateljima uz čašu vina, piva ili neke žestice i, naravno, prilaženje osobama koje na prvi pogled obaraju s nogu. Misliš da ne smijem? Gledaj me! YOLO :)

Rekli su nam kako je studentski život najljepše razdoblje života. Za sad se čini fantastičnim, no tek je početak. Tko i ne bi uživao u pogodnostima u kojima ti obitelj daje novac, a ti živiš samostalno? »Tvoj jedini zadatak je učiti, ići na predavanja i davati ispite!«, ozbiljna bi bila mama sa svojom izjavom. U pravu je. Treba biti zahvalan na svemu i iskoristiti što je bolje moguće dane koji su pred nama studentima. Prije svega smo došli s namjerom učiti, ali usput i uživati u svim čarima koje nudi veliki grad. YOLO prakticirati, ali ne pretjerivati, jer se zna obiti o glavu ponekad. Dobro dođe, ali granice postoje. Zato – knjige u ruke, a kad dođe studentska srijeda ili vikend – gdje je dobra glazba i dobra ekipa, zna se gdje smo. Ako ste raspoloženi i razmišljate o mjestu studiranja, dogodine vas čekamo u Zagrebu!

Donna Diana Prčić

HRVATSKA – USA – TAIWAN – SUBOTICA

Sve se može kad se hoće

Kad će čovjek proputovati svijet ako ne onda kad je mlad?

Umirovljenički turizam around the world ipak je samo rezervna varijanta

Viktor Protulipac

Naš današnji sugovornik nikada nije niti sanjao da će jednoga dana napustiti naše krajeve i krenuti stopama Magellana na put oko svijeta. Iako je zapravo Magellanova posada dovršila taj voyage, dok je njihov kapetan postao žrtvom mafijaškog obračuna kanibala na jednom od dalekoistočnih otoka, prilično smo sigurni da će naš kolega s fakulteta, svojim poslovnim vještinama, uspjeti naći zajednički jezik s lokalnim Taiwancima. No, više o sebi i svojim ta-

lentima reći će vam on sam. Uživo nam se sa Skypea u njujorški studio Kužiša javlja Viktor Protulipac.

K: Reci nam, Vikice, kako si se odlučio na ovaj veliki korak, na putovanje na Taiwan?

VP: Nakon tri godine studiranja na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu, gdje sam upoznao i nekoliko studenata iz Vojvodine, shvatio sam kako je najbolji način steći iskustvo u marketingu i računovodstvu otići na razmjenu negdje »abroad«. Pogledao sam na siteu faksa što se nudi. Padajuća lista je bila duga i ubrajala je razne zanimljive lokacije. Tu su bile Mađarska, Finska, Danska... Razmišljam, Mađarska je preblizu, Finska prehladna, Danska premirna. Najzad, kocka je pala na Taiwan.

K: Pa si usput svratio do Amerike ili kako je to išlo?

VP: Baš tako, kada sam saznao da sam dobio školarinu za 5 mjeseci u Kaohsiungu na Taiwanu, prijavio sam se i na Work and Travel USA, čisto da ispunim svoje ljeto. Planirao sam i kod prijatelja u Suboticu, ali budući da trenutačno ni oni nisu tamo, morao sam eto do New Yorka.

K: Jesi li imao ikakvih poteškoća s cijelim procesom, kupovinom aviokarte ili nešto slično?

VP: Jesam, naime prvo sam morao poslati sto CV-a raznim američkim poslodavcima da bih na kraju dobio jednu ponudu u Massachusettsu, što je bio uvjet za vizu. Tajvansku vizu, pak, nisam dobio sve do svojih posljednjih dana u Americi. Prijava predmeta je također išla malo sporije, jer je cijeli site tajvanskog fakulteta ispisan na kineskom. Tu je ključnu ulogu igrao Google translate.

K: Reci, Viki, je li te bila malo frka da vizu za Taiwan nećeš dobiti ili je sve bilo zagarantirano?

VP: Iskreno, bila me je frka i to je zanimljiva priča kako sam saznao da sam dobio. Dok sam bio na tajnom zadatku u Miamiju, dobio sam call iz tajvanskog veleposlanstva da mi je viza odobrena. Nakon toga sam bez problema mogao dovršiti petu čašu pina colade.

K: Pravi si Nash Bridges. Otkud nam se sada javljaš?

VP: Evo me sad u Taiwanu, sasvim drugačiji svijet, drugačija kultura, glazba je tajvanski tehno, pleše se gangnam style, majmuni doslovce sjede na ogradi na ulici kao da su domaće životinje.

K: Koji su ti planovi nakon pet mjeseci? Hoće li ti se semestar bodovati doma?

VP: U planu mi je ili se vratiti doma na ekonomiju ili nastaviti studij u Tokiju. Bodovanje i moj odlični uspjeh, kojeg ću tek ostvariti ovdje, neće važiti kod nas. Ali tko zna, možda hoće u Tokiju. Tako da se trenutačno zanimam za tu drugu varijantu. Ali svakako

Pozdrav iz Taiwana

ću doći i kod frendova s faksa u Suboticu, obećali su mi provod na splavovima u Beogradu, o tome se puno priča doma u Zagrebu.

K: Spominjao si mi još ranije nešto da, ako te prime u Taiwan, bit će ti to ostvarenje dugogodišnjeg sna. O čemu je riječ?

VP: Tako je. Naime, znaš kako smo navikli na razne proizvode Made in Taiwan? Eh, tako sam i ja donio odluku stvoriti nešto tu što mi zapravo najbolje ide od ruke, a to je produkcija i sklapanje papirnatih zrakoplova. Linija bi trebala izaći u prodaju još dok sam ovdje, pa tko zna, možda me i krene, pa ostanem.

T. Perušić

KUŽIŠ ?!

RIHANNA

Ex yu pop riznica: Azra – »Azra« (Jugoton, 1980.)

Legendarni prvijenac Johnnyja i ekipe

Kulturna zagrebačka skupina Azra djelovala je u razdoblju od 1977. do 1989. godine, a njezin frontman – gitarist, pjevač, skladatelj i tekstopisac Branimir Johnny Štulić već godinama živi u Nizozemskoj, ne baveći se glazbom, već pišući i prevodeći.

Mijenjajući postave, od kojih je u jednoj bio i kasniji lider skupine Film Jura Stublić, grupa u postavi trija, s Johnnyjem na gitari i vokalu, Mišom Hrnjakom na bas gitari, Borisom Lernerom za bubnjevima i pratećim vokalima, te Maxom Juričićem na usnoj harmonici i pratećim vokalima, tijekom ožujka i travnja 1980. snima u studiju »Jadran-filma« svoj debitantski album »Azra«, kojega potom objavljuje »Jugoton«.

Uzimajući za producenta legendarnog kantautora Dragu Mlinarca, grupa, osobito Johnny, smatra kasnije da čini krivo, jer se hippy rock hrvatskog Neila Younga nikako nije uklapao u Welltanschauung i glazbene zamisli Štulića i frendova. Album je tako više zvučao kao nastavak Mlinarčevih »Pjesama s planine«, njegovog najžešćeg rock-albuma, no kao prvijenac novovalnog benda u usponu.

Ipak, album je dobro prošao, ponudivši genijalne momente, osobito u omiljenoj skladbi potpisnika ovih redaka – sjajnom »Jablanu«, koncertnomu favoritu »Krvava Meri«, punkerskoj »Iggy Pop«, te himničnoj »Marini«. Od pjesama na albumu mnoge su postale poznate i one se i dan-danas mogu čuti na radijskim postajama. Uz već spomenute, to su »Gracija« (za koju je snimljen i zanimljiv video spot), »Tople usne žene« ili završna balada »Obrati pažnju na posljednju stvar«. Osim kao dobar skladatelj i vrstan gitarist, Štulić se ovim albumom deklarira i kao odličan tekstopisac.

Naposljetku, može se zaključiti kako su Azra i Drago Mlinarec uspjeli ostvariti album za dugo sjećanje i ipak nekako pomiriti estetiku 60-ih godina (Mlinarčeve ideje) i novovalno ustrojstvo i polet trija. Autor ove, danas već kultne fotografije trija na ovitku albuma je Jasmin Krpan.

Inače, Branimir Johnny Štulić rođen je u Skoplju, u obitelji časnika, te se često u mladosti selio. Odrastao je i afirmirao se u Zagrebu, gdje je (poput Gorana Bregovića) upisao Filozofski fakultet, kog je ubrzo napustio da bi svirao za svoju dušu na jam

sessionima i kućnim zabavama. Na njega je ponajviše utjecao bend The Beatles, ali tek kao ideja o skupini. Sam je rado pjevao i narodnjake i sevdah, a ti će se utjecaji čuti kasnije u njegovu radu (»Balkan«, »Klinček stoji pod oblokom«, »Dimitrije, sine Mitre«) te u njegovoj kasnijoj skupini Balkan Sevdah Band. Kasnije se sve više okreće rocku, a sve ono nakon njegovog definitivnog razlaza s glazbom već su legende. A u rocku legende su jednako stvarne, ako ne i stvarnije no u zbilji.

Robert Tilly

SUPERMAN

Superwoman: Dora Pejačević

Škladateljica i intelektualka europskog kalibra

Nedovoljno poznata hrvatska glazbenica Dora plemenita Pejačević bila je žena europskog kalibra. Rođena je 10. rujna 1885. godine, a preminula 5. ožujka 1923. u Münchenu. Njezin intenzivan stvaralački život potaknuo je organizatore da se natjecanje za hrvatsku pjesmu za predstavnika na Eurosongu nazove po njoj.

Dora je kćer hrvatskog bana Teodora Pejačevića i mađarske grofice Lille Vay de Vaya, a zbog obveza oca obitelj se seli u Zagreb. Njezin je otac, naime, bio hrvatski ban od 1903. do 1907. godine, a od 1913. do 1917. ministar ugarske vlade.

Dora glazbu upoznaje još kao dijete, prvo uči od znamenitog mađarskog orguljaša koji je ljeto provodio u Našicama, a nakon toga se školuje privatno u Hrvatskom glazbenom zavodu. Uostalom, majka joj je vrsna pijanistica, pjevačica i skladateljica koja ju je naučila svirati na glasoviru. Dora svoje prvo

djelo piše u 12. godini. Kada joj roditelji uvide sklonost i želju za ulaskom u svijet glazbe, šalju je na daljnje školovanje u Dresden. Ona boravi i u Münchenu ali ne postiže kontinuitet, tako da se oslanja na samoukosti koju unapređuje kontaktom s vodećim ličnostima te epohe, oslobađajući svoj talent. Pokraj glazbenika, druži se i s likovnim i književnim umjetnicima. Zanima se i za socijalna pitanja svog doba, a intelektualno sazrijeva uz djela Ibsena, Dostojevskog, Manna, Rilkea, Kierkegarda, Nietzschea itd.

Kao dijete monarhije, rado i često boravi u Našicama, Budimpešti, Münchenu, Pragu i Beču.

Nakon Prvog svjetskog rata godine 1922. udaje se za austrijskog časnika Ottomara Lumbea, ali nisu poznate okolnosti pod kojima je sklopila brak u svojoj 37. godini života. Sljedeće jeseni, dok čeka prvo dijete, suprugu piše znakovito oproštajno pismo u kojem se sluti skoro smrt. Nekoliko tjedana nakon rođenja sina Thea, ona umire, najvjerojatnije od sepse. Za svog sina je tražila slobodu odgoja, neovisnost od obitelji i mogućnost umjetničke izobrazbe.

Pokopana je u Našicama, gdje se često vraćala radi nezamjenjivih nadahnuća u tišinama parka, jezera, prirode i paviljona. No, nije voljela aristokraciju te po svojoj želji nije pokopana u obiteljskoj grobnici, već sa strane kao obična smrtnica. U Našicama u Zavičajnom muzeju postoji memorijalna soba u njezinu čast, na Pejačevićevom trgu.

Kao prva hrvatska skladateljica doživjela je razne počasti, njezina su djela izvođena širom Europe (London, Dresden, Budimpešta, Stocholm, Beč, München) u interpretacijama glasovitih glazbenika tog doba. Skladala je 58 opusa glasovirske, komorne, operne i vokalno-instrumentalne glazbe. Njen rad je pratio europska modernistička kretanja. Uglazbila je djela svojih prijatelja Karla Marie Rilkea i Karla Krausa, ali recimo i dječju pjesmu Jovana Jovanovića Zmaja.

Njezinim se životom bavi film »Kontesa Dora« iz 1993. godine u režiji Zvonimira Berkovića, u kojem glume Alma Prica i Rade Šerbedžija. Ovaj film trebao je biti hrvatska nominacija za Oscara, no, nažalost, nije prošao. Ali, osvojio je Zlatnu arenu za najbolji film na Pulskom filmskom festivalu 1993. godine.

N. P.

Sve više školaraca muči disleksija

15 ili 51?

Istraživanja pokazuju kako sve više školaraca pati od disleksije. Mnogi krivo postavljaju da se radi o bolesti, a zapravo je to sindrom, poremećaj u učenju. Čovjek s disleksijom drugačije prima, obrađuje i pohranjuje informacije koje dobiva. Zbog tog drukčijeg načina stvaraju se poteškoće u svladavanju čitanja i pisanja te kao posljedica toga, svladavanja školskog gradiva. Čitanje je za njih često prava muka, a nakon čitanja osjećaju jak zamor i neuspjeh. Zbog svega se osjećaju loše te im je odlazak u školu prava noćna mora, jer su frustrirani zbog toga što su drugačiji. Sve ovo, ako se ne prepozna, može dovesti do samodestrukcije, manjka samopouzdanja, agresije i delinkvencije.

Dokazano je da je disleksija genetski uvjetovana, dakle nasljedna je, a također nema nikakve veze s inteligencijom, odnosno pojavljuje se i kod osoba iznadprosječne, normalne i ispodprosječne inteligencije. Također, u nekim slučajevima disleksija može biti i stečena zbog proživljene fizičke traume mozga.

Vrste disleksije

Postoje dvije glavne vrste disleksije: disleksija u kojoj je prisutna nedovoljna formiranost govora – ovakve smetnje idu od blazih teškoća s izgovaranjem teksta, smetnji u točnom razlikovanju i raščlambi glasova, do slabosti razumijevanja odnosa među riječima u rečenici, slabije govorne memorije i nešto siromašnijeg rječnika. Kod ove disleksije osoba ne čuje prvi i zadnji glas riječi i zato joj je teško pjesmu naučiti napamet ili ne razaznaje rimu. Također, često mijenjaju glasove, primjerice umjesto dlaka napišu glaka te često zadržavaju gramatički nepravilne riječi kao što su konjevi umjesto konji. Disleksija s osobitom ili nedovoljno formiranom vizualno-prostornom percepcijom i orijentacijom – osobe s ovom vrstom disleksije mogu se usmeno jako dobro izražavati, ali imaju problema sa snalaženjem u prostoru i vremenu. Tako ne znaju što je bilo danas, što je sutra, a što jučer, ne znaju što je lijevo, desno, naprijed ili nazad. Teže pamte i redoslijed dana u tjednu, mjeseca u godini ili godišnja doba. Kada pišu ili čitaju, također često zamjenjuju redoslijed slova i broji, npr. dobar – obad, slon – soln, 15 – 51, itd.

Još neki simptomi

Evo još nekih simptoma disleksije: slabija koncentracija, često gubljenje vremena, poteškoće u razumijevanju humora koji je izražen riječima, poteškoće u komunikaciji jer ne mogu naći pravu riječ, sporost i nesigurnost u čitanju, posebice na glas, poteškoće u razumijevanju pročitano, poteškoće donošenja zaključaka u vezi pročitano teksta, teško pronalaženje gradiva u knjizi, brzo zaboravljanje pročitano, problemi u razumijevanju novih termina, poteškoće u hvatanju bilješki jer ne mogu slušati i pisati u isto vrijeme, poteškoće u samostalnom pismenom izražavanju, 'obrtanje' brojeva kod služenja kalkulatorom, teškoće u učenju stranih jezika.

Također, osobe muškog spola sklonije su disleksiji nego osobe ženskog spola. Ovdje treba spomenuti i disgrafiju koja je usko vezana uz disleksiju, a označava nesposobnost osobe da svlada vještinu pisanja prema pravopisnim i gramatičkim zakonima jezika, a čini mnogobrojne, trajne pogreške u pisanju. Disgrafija nije povezana s neznanjem pravopisa ili smanjenom inteligencijom.

Što učiniti?

Disleksiju je potrebno uočiti čim prije. Iako bi trebali, nastavnici je najčešće ne prepoznaju. Stoga ste ti i tvoji roditelji prva

karika koja treba nešto poduzeti. Ako sumnjaš da je imaš, svakako obavijesti roditelje, nastavnike te školske pedagoge. Ako se ne reagira na vrijeme, problem se samo produbljuje, a osoba s disleksijom postaje sve zatrpanija školskim zadacima koje nije u stanju svladati i zbog toga pada u malodušnost i depresiju. Za ublažavanje simptoma disleksije postoji logoped, a ako u tvom mjestu nema nijednoga ili ne znaš za njega, svakako se obrati svome liječniku koji će te znati dalje uputiti. Bitno je ne sramiti se ovog problema te s ublažavanjem simptoma krenuti čim prije, kako učenje ne bi više bilo mučenje. Samo hrabro naprijed!

(teen385.com)

Poznati disleksičari

Evo nekoliko poznatih disleksičara: Bojan Navojec, Orlando Bloom, Tom Cruise, Whoopi Goldberg, Salma Hayek, Anthony Hopkins, Keira Knightley, Keanu Reeves, Billy Bob Thornton, Vince Vaughn, Marlon Brando, Woody Harrelson, River Phoenix, Steven Spielberg, Liv Tyler, George Clooney, Will Smith, Cher, John Lennon, Hans Christian Andersen, Agatha Christie, Pablo Picasso, princ Harry, Jamie Oliver, Albert Einstein...

BOŠ Karijera

Što dalje? Što ti leži? Osmisli svoju karijeru kroz 4 jednostavna koraka, čekiraj CV bilder i napravi savršenu biografiju za 5 minuta. Sve to možete naći na online servisu BOŠ Karijera (karijera.bos.rs), koji vam pomaže samostalno i promišljeno odabrati buduću karijeru!

Nakon što se registiraš možeš uraditi tri testa, a temeljem rezultata dobivaš preporuke zanimanja. Pogledaj opise zanimanja i opise fakulteta, a onda napravi svoj Karijerni profil – svoj osobni plan razvoja karijere! Možeš baciti pogled i na profile svojih vršnjaka :) Tu su također i zanimljivi i korisni odjeljci Savjetnica te Poduzetništvo.

U pravu si!

UPS! Online (<http://upravusi.rs>) je internetska stranica koja služi informiranju građana Srbije o pravnom sustavu u kojem žive, o pravima i obavezama koje u njemu imaju, kao i o institucijama sustava čiji je posao građanima ta prava omogućiti, ali i pobrinuti se da građani svoje obveze ispunjavaju.

Istovremeno, UPS! Online dio je šireg »U pravu si!« programa, u okviru kojega ćemo pokretati različite projekte koji služe istoj svrsi.

UPS! Online je zamišljen kao interaktivni vodič kroz pravni sustav koji će moći čitati, razumjeti i koristiti svi oni koji, stjecajem okolnosti, nisu doktorirali pravo, ne listaju »Službeni glasnik« uz jutarnju kavu i ne pričaju viceve u kojima se koristi izraz »supsidijarno« – a ipak, ponekad imaju potrebu saznati smiju li uraditi ovo, što će biti ako ne urade ono, i kome se mogu žaliti ako je netko drugi njima uradio nešto treće.

Mingl

Mingl (www.mingl.rs) je jedinstveni portal u cijelosti namijenjen sjajnim srednjoškolcima. Nastao je 2007. godine u okviru udruge građana Beogradska otvorena škola, i od tada svakodnevno objavljuje informacije i

vijesti o neformalnim obrazovnim programima, stipendijama, radionicama, tečajevima, natjecanjima i ostalim temama od interesa za srednjoškolsku populaciju.

Na portalu Mingl možeš pronaći informacije o aktualnim tečajevima, možeš čitati što rade i što misle drugi sjajni srednjoškolci, možeš učiti, informirati se, planirati karijeru, upoznati zanimljive ljude, volontirati, otkriti svoje talente, smisliti sjajne ideje i realizirati još sjajnije planove.

Stvarno važno!

Lansirana je nova Stvarno važno stranica (www.stvarnovazno.org) i na njoj novi, zanimljiv natječaj koji te može zainteresirati? Potrebno je samo da imaš dobru ideju i onda već možeš računati na pomoć da je realiziraš i osvojiš vrijedne nagrade. Trebaš znati da prijave mogu slati, kako pojedinci tako i škole, neformalne (tvoj učenički parlament) ili formalne organizacije. Potrebno je samo da u nekoliko koraka predstavite vašu inicijativu, potrudite se da ona bude u prvih 15, a Divac fondacija će vam pomoći da prijavljeni projekt realizirate. Po realizaciji inicijative birat će se najbolje, a prve tri bit će nagrađene vrijednim nagradama.

Detaljnije informacije o natječaju i dodatne upute možeš pronaći na portalu www.stvarnovazno.org/ideja!

Ali to nije sve! Organizatori ti poručuju da računaš na nove natječaje u sljedećem razdoblju i da pratiš portal kako bi ostao/la informiran/a što se događa.

Natječaj za nove vršnjačke edukatore

Jesu li HIV i AIDS isto? A može li mi komarac prenijeti HIV? Što će biti ako poljubim nekog tko ima sidu? Kako li se pravilno stavljati kondom?

Muče te sva ova pitanja? Volio bi da znaš sve o HIV-u i sidi? Pridruži nam se i postani novi edukator Omladine JAZAS-a Novi Sad! Tijekom škole saznaš: kako se prenosi a kako se ne prenosi HIV, kako žive ljudi s HIV-om i kako im možemo pomoći, koji su principi testiranja i kako se pravilno upotrebljava kondom, kao i mnoge druge informacije. Osim toga, aktivno ćeš sudjelovati u programima prevencije HIV-a, a pritom ćeš steći vještinu kvalitetnog javnog nastupa, komunikacije, vođenja radionica, kao i osnovnih tehnika za prenošenje znanja.

Svi zainteresirani mogu se prijaviti putem maila do 1. studenoga 2012. godine.

Po završetku natječaja svi prijavljeni bit će pozvani kako bi dobili više informacija i detaljnije se upoznali s cijelim programom. Nakon toga, 20 mladih ljudi koji budu selektirani bit će sudionici škole za HIV koja će se održati u studenome ove godine.

Mail s vašim podacima (ime, prezime, škola, kontakt telefon, e-mail adresa) pošaljite na novi.sad@jazas.rs, s naznakom 'Za školu za edukatore'.

HI TECH / ZNANOST

Skok s ruba svemira!

Felix Baumgartner, 43-godišnji Austrijanac, uspješno je sletio na tlo nakon što je skočio s oko 39 kilometara visine, s »ruba svemira«. Srušio je rekorde za skok s najveće

visine, najbrži slobodan pad te rekord u najvišem letu balonom s ljudskom posadom. Njegov slobodan pad ipak nije bio dovoljno dug da obori Kittingerov rekord u duljini slobodnog pada. Prema nekim informacijama probio je zvučni zid. Baumgartner već pet godina lovi rekord Joea Kittingera koji je prije 52 godine skočio s visine od 31,3 kilometra. U srpnju ove godine Austrijanac se skokom s 29,4 kilometra približio rekordu, no nije ga uspio oboriti. Tada je padao brzinom od 862 kilometra na sat, piše portal znanost.geek.hr

Microsoft Digits

Microsoftov odjel za istraživanja predstavio je prototip Digitsa, uređaja koji, kada je postavljen na ruku, prati njezine pokrete te ih istodobno reproducira putem virtualnog 3D modela. Uređaj koji se nosi poput narukvice i udobniji je od senzorskih rukavica vlasniku omogućuje da odjednom upravlja većim brojem uređaja – kao da je dobio još jednu ruku. Digits, što znači znamenka ili prst, koristi senzor koji bilježi infracrveno svjetlo te softver koji zabilježene podatke tumači i na temelju njih konstruira virtualni model. Tu su i infracrveni laser i LED svjetla koji bilježe položaj prstiju. Infracrvena svjetla koriste se jer ih ljudsko oko ne vidi pa ne ometaju korisnika, piše znanost.geek.hr.

Divovsko oko

Na Pompano plaži u Floridi Gino Covacci pronašao je veliku plavu očnu jabučicu, a znanstvenici zasad ne mogu utvrditi kojoj vrsti je to oko pripadalo. Covacci je ispričao kako je oko još uvijek bilo svježije kada ga je pronašao, a oko je predao poli-

ciji. Očna jabučica je na kraju dospjela u Institut za oceanografiju i ribarstvo gdje nagađaju kako oko pripada divovskoj lignji. Oko će se prebaciti stručnjacima u Sankt Petersburg gdje će se obaviti dodatna testiranja, piše danas.net.hr.

Planet dijamant

Astronomi su otkrili planet dvostruko veći od Zemlje, koji je uglavnom sačinjen od dijamanta, a nalazi se u orbiti oko zvijezde vidljive golim okom. Umjesto vodom i granitom, površina toga planeta vjerojatno je prekrivena dijamantom i grafitom. Planet '55 Cancri e' kruži oko zvijezde u sazviježđu Raka, objavio je francusko-američki istraživački tim koji ga je otkrio, te dodaje kako mu je radijus dvostruko veći od Zemljin, ali je znatno gušći pa mu je masa osam puta veća. Temperatura na površini doseže 1.648 Celzijevih stupnjeva.

»Umjesto vodom i granitom, površina toga planeta vjerojatno je prekrivena dijamantom i grafitom«, rekao je Nikku Madhusudhan, istraživač s Yalea čija će studija biti objavljena u časopisu *Astrophysical Journal Letters*.

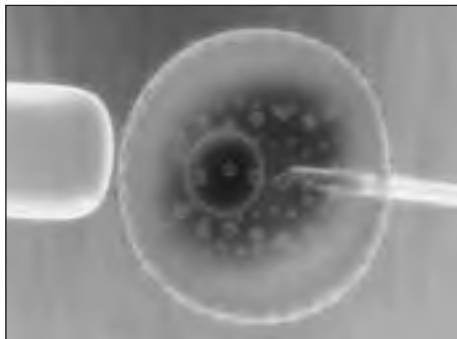
U studiji, na kojoj je radio zajedno s Olivierom Mousisom s Instituta za astrofiziku i planetologiju iz Toulousea u Francuskoj, procjenjuje se da bi najmanje trećinu mase planeta, što je ekvivalent trostruke mase Zemlje, mogli činiti dijamanti.

Stvorili bebe iz matičnih stanica

Tim znanstvenika sa Sveučilišta Kyoto uzeo je stanice miša i promijenio niz gena kako bi stvorio stanice vrlo slične primordijalnim zametnim stanicama, koje stvaraju spermu u muškaraca i jajne stanice kod žena. Potom su »hranili« stanice koje će postati jajne

te ih usadili u odraslog miša, gdje su stanice sazrele u jajne stanice. Potom su ih opet izvadili, umjetno oplodili i vratili u surogat-majku miša, a okotili su se mali zdravi miševi (na slici) - koji su bili normalno reproduktivni kada su sazreli. Rezultati ovog istraživanja mogli bi

pomoći ženama koje ne mogu proizvesti jajne stanice, da ih stvore u epruveti i potom vrate u svoje tijelo. U članku objavljenom u američkom časopisu Science, koji je objavio rezultate ovog istraživanja, voditelj istraživanja profesor Michinori Saito rekao je kako ovaj rad nudi obećavajući temelj za novu nadu u reproduktivnoj medicini. »Naš sustav služi kao robustan temelj za istraživanje i daljnji razvoj ženskih gameta in vitro, ne samo kod miševa, nego i kod drugih sisavaca, uključujući i ljude«, rekao je Saito upozorivši da ovo nije gotov lijek za ljude s problemima neplodnosti. »Ovo istraživanje trebalo bi nam pomoći da shvatimo mehanizam proizvodnje jajnih stanica i pridonijeti razjašnjavanju uzroka neplodnosti«, rekao je Saito najavivši nastavak istraživanja na majmunima i ljudima.

Ostaci mamuta stari 30.000 godina

Dječak u dobi od 11 godina otkrio je leš 30.000 godina starog mamuta na krajnjem sjeveru Rusije. Znanstvenici su zapanjeni ovim otkrićem, jer, kažu, takva su nalazišta izuzetno

rijetka, a ovo bi mogao biti drugi najbolje očuvani mamut ikada otkriven u povijesti paleontologije. Slično se otkriće dogodilo prije više od stoljeća, također u Rusiji. Evgeny Salinder, koji je otkrio mamuta na rtu Sopchnaya Kagra na Tamirskom poluotoku, prvo je svojim roditeljima kazao što je našao, a oni su nakon toga kontaktirali vlasti. Uzbuđeni znanstvenici ističu kako se radi o jedinstvenom nalazištu koje bi moglo otkriti puno toga o životinjama ledenog doba. Naime, ostaci mamuta su jako dobro očuvani i to s nekim dijelovima krzna, mesa, masti pa čak i organa. Paleontolozi su odmah po otkriću započeli s iskopavanjem ne bi li pronašli još ostataka na tom području.

Kava i gubitak vida

Nova studija sugerira konzumentima kofeinske kave da bi trebali ograničiti njezin unos kako bi smanjili rizik od gubitka vida ili sljepoće. Prema znanstvenom članku objavljenom u časopisu Investigative Ophthalmology & Visual Science, visoka razina konzumacije kofeinske kave povezana je s povećanim rizikom od razvoja ekfolijativnog glaukoma, glavnog uzroka sekundarnog glaukoma u svijetu. Studija o odnosu potrošnje kofeinske kave i ekfolijativnog glaukoma ili suspektog glaukoma prvo je istraživanje koje ispituje vezu između kofeinske kave i razvoja ekfolijativnog glaukoma među stanovništvom SAD-a. »Stanovništvo skandinavskih zemalja ima najvišu stopu pojavnosti ekfolijativnog sindroma i glaukoma«, rekao je autor studije, dr. sc. Jae Hee Kang, doktor na Odjelu za medicinska istraživanja u bolnici Brigham and Women's u Bostonu. Studija je provedena na uzorku od dviju skupina:

78.977 žena iz Nurses'Health Study (NHS) i 41.202 muškaraca iz Health Professionals Follow-up Study (HPFS) koji su bili stari barem 40 godina, nisu imali glaukom i redovito su odlazili na očne kontrole od 1980. Meta-analiza dviju skupina pokazala je kako su, u usporedbi s apstinencijom, sudionici koji su pili tri ili više šalica kofeinske kave dnevno imali veću vjerojatnost za razvoj ekfolijativnog glaukoma ili suspektog glaukoma. Istraživači nisu otkrili povezanost s potrošnjom drugih kofeinskih proizvoda, kao što su mineralna voda, čaj, čokolada ili kava bez kofeina. Rezultati su pokazali i kako je kod žena s obiteljskom povijest glaukoma također povećan rizik.

»Budući da je ovo prva studija koja proučava povezanost kofeinske kave i ekfolijativnog glaukoma među populacijom SAD-a, bila bi potrebna potvrda tih rezultata i među populacijama drugih zemalja kako bi mogućnost da kofeinska kava bude čimbenik rizika za razvoj glaukoma bila vjerodostojnija«, rekao je Kang. »To bi moglo potaknuti i na poduzimanje istraživanja drugih prehrambenih čimbenika ili čimbenika životnog stila kao mogućih faktora rizika.«

OBLJETNICA: OKRŠAJ KOD O.K. CORRALA

Događaj od prije točno 131 godinu jedan je od glavnih simbola američkog Divljeg zapada i povod za jedan od najboljih ikada snimljenih westerna

Uzaludna borba protiv bezakonja

Budući da ovaj broj Kužiša izlazi 26. listopada, moglo bi biti zanimljivo podsjetiti se (za one koji znaju), što se to znamenitoga dogodilo na taj dan 1881. godine na Divljem zapadu. Riječ je o događaju koji, po mnogim mišljenjima, predstavlja najvjerniju sliku SAD-a iz tog vremena, ali i o događaju koji je poslužio kao inspiracija za jedan od najslavnijih američkih western filmova. Riječ je, naravno, o obračunu kod O.K. Corrala, jednom od najčuvenijih okršaja na američkom Divljem zapadu i svakako najpoznatiji mirnodopski sukob u kojem je upotrebljeno oružje.

Borba za prevlast

U najkraćem, okršaj kod O.K. Corrala je sukob dviju bandi, premda jedna od tih bandi predstavlja zakon. Predstavnici zakona su, dakle, bili članovi klana Earp, dok su protivnici bili pripadnici klana Clanton. Sukob, koji se dogodio 26. listopada 1881. godine bio je vrhunac rivalstva i borbe za prevlast u gradiću Tombstoneu u Arizoni. U klanu Earp bili su braća Earp: Morgan, savezni šerif Wyatt i Virgil, te Wyattov prijatelj doktor stomatolog Doc Holliday. U protivničkom klanu Clanton bili su: Ike Clanton kao vođa bande, njegova braća

Billy i Frank, braća McLaury, Bily Claiborne te Pete Stevens.

U ulici Frimont kod O.K. Corrala sukobili su se braća Earp i Doc Holliday, na jednoj strani, i braća Clanton i McLauryjevi, te lokalni kradljivci stoke i razbojnici, na drugoj. Borba je trajala nevjerojatno kratko – samo 30 sekundi. Rezultat: trojica mrtvih u klanu Clanton i više ranjenih na objema stranama. Kasnije je utvrđeno da je u okršaju ispaljeno 39 metaka. Na početku borbe Ike Clanton je pobjegao i ostavio ostale da se bore. Njegov mlađi brat Billy prvi je poginuo. Ubijena su i dva brata McLaury. Doc Holliday i Virgil Earp lakše su ranjeni. Jedino je Wyatt Earp iz okršaja otišao neozlijeđen.

Sukob iz 1881. nastavljen je i idućih 20 godina. Dvije godine poslije obračuna kod O.K. Corrala s leđa je ubijen najmlađi brat Morgan Earp, a i Virgil Earp teško je ranjen. Wyatt Earp i Doc Holliday nakon toga godinama su tragali za ubojicama.

Kultni kaubojac

Okršaj kod O.K. Corrala poslužio je kao predložak za jedan od najpoznatijih filmova western žanra. »Gunfight at O.K. Corral« snimljen je 1957. godine, a režirao ga je John Sturges (redatelj filmova »Loš dan u Black Rocku«, »Sedmorica veličanstvenih«), po scenariju Leona Urisa. Glavne

uloge tumače: Kirk Douglas (dr. John »Doc« Holliday), Bert Lancaster (Wyatt Earp), John Hudson (Virgil Earp), Lyle Bettger (Ike Clanton) i Dennis Hooper (Billy Clanton). Budući da ekranizacija ne prati u potpunosti faktografiju, u filmu svoje mjesto nalaze i dvije ljepotice – Earpova partnerica Laura (Rhonda Fleming) i Jo Van Fleet. Film je nominiran za dva Oscara (montaža Warrena Lowea i zvuk Georgea Duttona), a deset godina kasnije Sturges je snimio svojevrсни nastavak »Hour of the Gun« s Jamesom Garnerom i Jasonom Robardsom u ulogama Wyatta Earpa i Doca Hollidaya.

Mnogi kažu kako je »Okršaj kod O.K. Corrala« najbolji kaubojški film svih vremena, a u središtu radnje je odnos dviju najomiljenijih legendi s Divljeg zapada – Wyatta Earpa i Doca Hollidaya. Kada Earp spasi Hollidaya od bande, neprijatelji postaju prijatelji te zajedno odluču očistiti Zapad od razuzdane bande Clanton... Kritičari desetljećima hvale istančani spoj drame i akcije u filmu, pri čemu drama dolazi do izražaja u portretiranju Wyatta Earpa i Doca Hollidaya i njihova odnosa sa ženama u koje su zaljubljeni, dok je akcija dovedena do savršenstva tog vremena virtuozno režiranim scenama revolveraških obračuna i napetom pričom o uzaludnoj borbi protiv bezakonja.

T. Perušić

Ljubav prema glazbi je neotučivo dobro

Wooden Ambulance je singer-songwriterski alter ego Gorana Grubišića, bubnjara subotičkog benda Ana Never. Glazbu koju svira sam opisuje kao sferu alternativnog folk-rocka subotičko-horgoške pješčare. »To i jest svojevrsna epigonska i diletantska amerika, glazba akustične gitare i zaludnog glasa«, navodi ovaj kantautor. Do kraja prošle godine naš je sugovornik nastupao samostalno, uz potporu prijatelja – glazbenika, nakon čega ovaj WA projekt prerasta u bend koji danas ima čak sedam članova.

Wooden Ambulance je do sada dijelio pozornicu s poznatim svjetskim imenima alternativne rock glazbe kao što su Picastro, David Dondero, Oldseed, Ryland Bouchard, ali i brojnim regionalnim i domaćim izvođačima. Nedavno su objavili svoj prvi album »Intersection« kojeg možete preslušati na bandcamp profilu benda.

KUŽIŠ?! Što znači Wooden Ambulance? Kako se rodila tvoja ljubav prema amerika, žanru kojega WA svira?

Wooden Ambulance je naziv koji smo sebi nadjenuli i koji možda ima tu neku slobodu i pomalo neuhvatljivu knjiženu metaforu, ali je isto tako i ne mora imati. Istina je da je naziv prijevod na engleski jezik jednog subotičkog toponima, koji je svim našim sugrađanima i sugrađankama dobro poznat, u pitanju je sada već bivša »Drvena ambulanta« na Somborskom putu. Ljubav prema žanru, danas u svijetu poznatom kao amerika, ne bih znao objasniti... Mislim da je ta ljubav nastala spontano kao i svaka prava ljubav, ali ne umijem je objasniti ili posebno artikulirati, jer gajim veliku

ljubav prema glazbi općenito, pa tako i prema ovom konkrentom glazbenom izričaju.

KUŽIŠ?! Koji su autori i bendovi presudno utjecali na formiranje glazbenog svjetonazora benda Wooden Ambulance?

Sigurno ih ima stotinu, ali kada bih pokušao što konkretnije odgovoriti na tvoje pitanje, morao bih prvo izdvojiti ona opća mjesta i autore kao što su Neil Young i Bob Dylan, a kada bih pokušao što poštenije nabrajati svoje intimne glazbene utjecaje onda bih tu pošao redom: Lambchop, Vic Chesnutt, Damien Jurado, Howe Gelb, Jason Molina, Dolorean, Kathleen Edwards, Elephant Micah, The Black Swans i tuce mnogih drugih.

KUŽIŠ?! Kako si zadovoljan prijamom vašeg prvog albuma »Intersection« kod publike, odnosno kritike?

Kada sve zbrojim i oduzmem, zadovoljan sam svime oko tog albuma. Sretan sam prvo zbog svog benda s kojim sviram i koji jako volim, i naravno zadovoljan sam i albumom koji smo snimili brzinski i bez mnogo komfora. Zadovoljan sam i reakcijom publike, jer relativno lako i brzo stječemo izvještaj od poštovatelja i simpatizera. Čini me sretnim činjenica da uspijevamo ponekoga oplemeniti svojom glazbom i svojim koncertima. Naravno, ne možemo niti približno govoriti o nekom velikom prijemu kod publike. Ali s ovim što smo do sada stekli zadovoljan sam. Što se kritike tiče, tu je stvar podijeljena, neki nas previše kritiziraju, neki nas pak previše hvale, a ima onih koji su opet realni... Meni je to sve u redu.

KUŽIŠ?! Zanimljiva je bila nedavna turneja, tvoja i bubnjara benda, kada ste u roku od 10 dana na biciklima obišli 9 mjesta u Vojvodini i Beograd, u kojima ste održali

koncerte. Možeš li izdvojiti neke posebne trenutke s ove turneje?

To je bila prava avantura i sve je prošlo vrlo dobro, nema razloga zbog kojih ne bih imao samo lijepe uspomene s te »bicikl« turneje. U deset dana smo održali jedanaest nastupa i svaki je bio jedinstven i sebi svojstven, što zbog razolikih tehničkih i vanjskih uvjeta, što zbog samog našeg prilagođavanja istima. Svirali smo, osim klasičnih klupskih rock svirki, i one manje formalne akustične nastupe u specifičnim interijerima i eksterijerima. Meni je čitava turneja bila nešto kao jedan od najljepših godišnjih odmora kojeg sam ikada imao i tako ću je se uvijek sjećati.

KUŽIŠ?! Prošlog ste vikenda svirali u matičnoj Subotici, planirate li svirke u nekim drugim gradovima?

Planova i dobre volje da sviramo u drugim gradovima ima, ali to na žalost ne ovisi samo o nama. Naravno, postoji neki plan da do kraja tekuće godine održimo koncerte u Novom Sadu i Beogradu u smislu koncertne promocije albuma, a vjerojatno će se prije ili kasnije dogoditi i koncerti u ostalim gradovima u regiji. Jer mi smo koncertni bend i volimo svirati koncerte, svuda gdje za to postoje bazični uvjeti.

KUŽIŠ?! Što bi poručio mladima koji se žele baviti glazbom?

Mislim da nisam u poziciji bilo kome bilo što poručivati ili bilo koga savjetovati, ali ono što bih u ovom kontekstu imao poručiti mladim ljudima koji se žele baviti ili se bave glazbom jest da ne sumnjaju u svoju ljubav prema glazbi, jer glazba i ta ljubav donose samo neotučivo dobro i sreću na jedan od najplemenitijih načina.

A. Sudarević

Darkwoodi i Bisera na turneji

Koncertima u novosadskom studiju M, koji će biti održani 26. i 27. listopada, beogradska skupina Darkwood Dub i glasovita pjevačica Bisera Veletan-

lić započinju veliku srbijansku turneju pod nazivom »Vidimo se«, kojom će biti obuhvaćeno 15 gradova. Među ostalim, potvrđeni su i nastupi u Kikindi (15.11.), Bečeju (16. 11.), Somboru (6.12.), Pančevu (22.12.), a očekuju se koncerti i u Indiji, Vršcu te Subotici. Za potrebe turneje bend i pjevačica imaju i novi-stari singl »Milo moj«, kojeg možete pogledati na Youtubeu.

Interzone u Novom Sadu

Trinaesti međunarodni festival aktualne glazbe Interzone bit će održan od 1. do 3. studenoga u Novom Sadu. Za sada su najavljeni nastupi sljedećih izvođača iz zemlje i inozemstva: Berendika/Stanković/Džukljev trio (SRB), Rdeča raketa (A), Miona Deler (I),

Svetlana Maraš (SRB), Musical films with Shakey & Friends (I/SRB/E) i Skinshout (I). Drugog festivalskog dana bit će predstavljen program O'zone (otvorena zona) na kojem će nastupiti domaći alternativni i eksperimentalni bendovi i izvođači. Koncerti će biti održani u Galeriji Matice srpske (Trg galerija 1). Više informacija na www.interzone.in.rs.

Let 3 u Beogradu i Novom Sadu

Riječki Let 3 će svoju publiku u Srbiji obradovati s dva nova koncerta u Beogradu i Novom Sadu. U petak, 23. studenoga, svirat će u Gun clubu u Beogradu, dok će dan kasnije nastupiti u novosadskom klubu Quarter.

Ulaznice će biti u prodaji od 1. studenoga, a za novosadski koncert prodavat će se posredstvom GigsTix prodajnog servisa, po cijeni od 600 dinara, odnosno 800 dinara na dan koncerta.

Macy Gray u Zagrebu

Američka pjevačica Macy Gray gostovat će u 25. studenoga u Tvornici kulture u Zagrebu. Nagrađivana glazbe-

nica hrvatskim se fanovima predstavlja nakon tri godine i iznimnog nastupa u Linsinskom. Zagrebački koncert jedna je od postaja aktualne turneje kojom promovira novo studijsko izdanje »Covered«. Ulaznice potražite na svim prodajnim mjestima Eventima te online.

Fondacija »Danilo Kiš«: Natječaj i projekti

Fondacija za omladinsku kulturu i stvaralaštvo »Danilo Kiš« iz Subotice raspisala je nekoliko natječaja i projekata koji su u tijeku. Jedan od njih je natječaj za realizaciju projekata iz područja omladinske kulture i stvaralaštva u prostorijama novootvorenog Omladinskog kluba »Skladište« u zgradi Jadrana. Natječaj »Uskladišti svoje ideje« osmišljen je radi uključivanja omladinske populacije u redovite mjesečne programe Fondacije »Danilo Kiš«, a koji uključuju: filmske projekcije, predavanja, tribine, koncerte, izložbe, radionice, književne večeri i druge programe kulturnog i edukacijskog karaktera namijenjene mladima.

Tu je i projekt »EU kutak« koji ima za cilj informirati mlade ljude o aktualnim EU natjecajima, seminarima, treninzima, razmjenama mladih, volonterskim praksama, mogućnostima studiranja u zemljama članicama. Također, u okviru ovoga možete dobiti pomoć potrebnu za prijavljivanje na različite EU natječaje, projekte, naučiti pisati životopis po europskom modelu i informirati se o funkcioniranju Europske Unije i njezinih institucija. Možete se uključiti i u kreiranje novog, 9. broja kultur-propagandnog lista Karton!, čija je tema Dokolica, te možete postati i član Volonterskog kulturnog kluba Fondacije, preko kojega možete volontirati u subotičkim ustanovama kulture.

Više informacija na www.danilokis.rs

preporuka

GLAZBA: No Doubt – »Push and Shove«

Nakon jedanaest godina pauze, dugo iščekivan album legendarnog ska-punk benda No Doubt konačno je sredinom rujna ugledao svjetlost dana. Prvi singl »Settle Down« dobro se plasirao u Velikoj Britaniji i Austriji, a album je debitirao na trećem mjestu Billboardove liste. AllMusic je albumu dao četiri od pet zvjezdica, a magazin Spin ga je ocjenio sa 7/10. Prožet dobrim, starim punk i ska ritmom, uz propratne zvuke pop glazbe sadašnjice, »Push and Shove« je izvanredan komad od 11 pjesama koji nas sve baca u '90-e i nostalgiju, i dokazuje uspjeh benda koji scenom vlada već više od dvadeset godina.

I. K.

FILM: Rimu, s ljubavlju

Romantična komedija legendarnog Woodyja Allena, priča o »vječnom gradu« u kojoj glume Penelope Cruz, Jesse Eisenberg, Ellen Page, Alec Baldwin i legendarni komičar Roberto Benigni.

U čarobnom smo Rimu. Upoznajte radnika koji se budi kao velika zvijezda, arhitekta koji se vraća u mladost i ulicu u kojoj je živio kao student, mladi par na medenom mjesecu, frustriranog režisera opere koji dolazi upoznati zaručnika svoje kćeri i slučajno otkriva nevjerovatno darovitog pjevača koji zapravo nikad nije nastupao... Neki kritičari su zaključili da je ovaj put Woody Allen »pomiješao farsu, komediju i fantaziju s osrednjim uspjehom«, no ostali su primijetili kako u Rimu sve izgleda svježije, pa čak i stari vicevi, te da ovo možda nije velik, ali je svejedno dobar Woodyjev film s uobičajeno duhovitim dijalozima.

(filmski.net)

KNJIGA: »Venerini vrtovi«, Eva Stachniak

Eva Stachniak je rođena u Poljskoj, a 1981. emigrirala je u Kanadu. Ovaj podatak možda razbistruje sliku njenog postavljanja radnje ove povijesne sage u Poljsku. Knjiga »Venerini vrtovi« je roman koji govori o najljepšoj Europljanki osamnaestoga stoljeća. Radnja je veoma dinamična jer autorica usporedo piše o životima triju različitih osoba čija nam povezanost nije jasna dok ne pročitamo prvih 200 stranica knjige. Glavna junakinja je prelijepa Grkinja koja svojom ljepotom uspije zadobiti srca svih europskih kraljeva i plemića. Kontroverzni i strogi odgoj, vjera u istinsku ljubav i žudnja za materijalnim, gone je naprijed. Roman govori o događajima koji su se doista zbili na prijestolima tadašnjih europskih sila, ali sadrži i mnogo izmišljenih likova. Iako je autorica našeg doba, Eva Stachniak koristi se elementima realizma, u opisima nekih scena čak odlazi tako daleko da prelazi u naturalizam, ali to su samo dijelovi – ostatak knjige, kao i svako drugo djelo današnjice, klizi kroz sve stilove. Knjiga koju vrijedi nositi sa sobom u torbi punoj ispitne literature.

I. Rudić

KUŽIŠ ?!

Marko Nađ, »Untitled«